

ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΝΑ ΞΕΡΟΚΟΜΜΑΤΟ

ΤΟΥ JULES CLARETIE

Βρισκόμαστε στην εποχή του Γαλλογερμανικού πολέμου του 1870. Ο νέος κόμης Χαρντιμόν ήταν σόν Αιξ της Σαβοΐας και ξόδεψε για να κάνει μανίνα τη περίφημη φροάδα του Περιχόλη, που νικούσε στα ιπποδρόμια. Μόλις είχε φάγει στο ξενοδοχείο, διάβασε στην εφημερίδα πως οι Πρωσσοί νίκησαν τους Γάλλους στο Ρεϊσφόρ της 'Αλατίας. Ρούφηξε ένα ποτήρι σαρκώδες, διάταξε τον ύπνρητή του να κατεβάσει τις βαλίτσες του, σέ δυο ώρες πήρε το ξέπρεσ για το Παρίσι και μόλις έφτασε έζει κατατάχτηκε στρατιώτης σ' ένα πεζικό σύνταγμα.

Όσο κι αν είχε γλεντήσει από δεκαεννιά χρονών ίσα με τα είκοσι-πέντε στά θέατρα, ιπποδρόμια και με τις θεατρίνες, δεν έξελασε πως οι πρόγονοι του πεθάνανε στους πολέμους για την πατρίδα τους. Άμα συλλογιζόταν πως οι Γάλλοι νίκηθηκαν στο δικό τους έδαφος, κοκκίνιζε από έντροση σ'α να τοίγανε διακε χαστούκια.

Τό Νοέμβρη ο Χαρντιμόν είχε γυρίσει με τον λόχο του στά προχώματα της 'Οτ-Μπριγιέρ. Τό μέρος αυτό ήταν κακοχρῆσιμο και καταστραμμένο από τ'α Πρωσσοικά κανόνια. Στην πόρτα ενός μισοκαλυμμένου κατηλιού ο κόμης στεκότανε άκίνητος με τό τουφεκι, τ'α χέρια στίς τσέπες του κόκκινου παντελονιού του, τρεμουλιάζοντας άπ'τό κρύο και κῆταζε τον άσπρο κανό που έβγαινε άπ' τ'α Πρωσσοικά κανόνια Κρούπ που βομβαρδίζανε.

Έπειδή πεινούσε, γονάτισε κατάχαμα, έβγαλε άπ' τον σάκκο του ένα κομμάτι ψωμί κι' άρχισε νά τό τρώη, σαγκριάνοντας το, γιατί είχε χάσει τό μαχαίρι του.

Ύστερα από λίγες μπουκιές, άηδίασε γιατί ήταν ξερό και λίγο πικρό την άλλη μέρα θυξε φρεσκο άν ή έπιμελητέια του στρατού του έστειλε προμήθειες. 'Αιντε, είχε μέσα του, πολύ βαρεία αυτή ή ζωή του στρατιώτη, και άρχισε να θυμάται τ'α λαμπρά φαγητά του Καφέ-Άγγλια, τίς μπριζόλες, τίς κρέμες και τίς μπουτίλιες με τ'ο κρασί Μπορντό. Ήταν έκείνη τ'α καλά χρόνια και τώρα πως να συνείδηση στό ψωμί του στρατού !...

Σέ μία στιγμή θύωσε και πέταξε τό κομμάτι τό ψωμί του που περίσσευε μέσα στην έσπλη !

Άμέσως ένας στρατιώτης που έβγαινε άπ' την ταβέρνα, έσκυψε σῆναξε τό φοροκόμματο, τό σκούπισε με τό μαχαίρι του κι' άρχισε νά τό τρώη με μεγάλη όρεξη.

Ο Χαρντιμόν ντράπηξε γιατί πέταξε τό ψωμί και κῆταζε με πόνο τον φτωχοδιάβολο που τῶτῶγε με τόση όρεξη ! Ήταν ένα ψιλό αιτριναίικο παιδί και άδύνατο.

— Πενιάς βλέπω πολύ, σύντροφε, είχε ο κόμης πλησιάζοντας τον στρατιώτη.

— Τό βλέπεις πολύ καλά, άπάντησε εκείνος με στόμα γεμάτο.

— Παρντόν, καίμενε, είπεν ο κόμης, αν ήξερα πως τόσο πεινάς δεν θά πετούσα τό ψωμί μου στη λάσπη.

— Δεν παράξει είχε ο στρατιώτης, έγω τό σκούπινα και δεν τό συχαινούμαι !

— 'Αδιάφορο είπεν ο κόμης, αυτό ποίημα είναι κακό και μου κακοφαίνεται, μα για νά μη σχηματίσης κακή ιδέα για μένα, έχω παλιό κονιάκ στο παγοτήρι μου και θά τό πιούμε μαζί.

Ο στρατιώτης, σάν έφαγε τό ξεροκόμματο, ήπια μερικιά ποτηράκια με τον κόμη και γνωρισήκανε.

— Πῶς σέ λένε; ρώτηθεν ο στρατιώτης.

— Χαρντιμόν, είπεν ο κόμης; χωρίς να φανερώη ποίος ήτο, και σένα πως σέ λένε;

— Γιάννη Βίκτωρ. Μόλις έχω βγει ά τ'όνομαζομαιο κι' ά είπες με στείλανε στό λόχο μου. Είχα λαβάρει στην μάχη της Σατιγιόν.

Άχ, τι καλά ποθούνα μέσα σ'α νοσοκομείο, μου δινανε κι' έθιμα ζουμί από κρεας άλογίσιου! Τώρα θ' άρχίση και ή πείνα. Γιατί τί σπερφέ με άνδρες σύντροφοι; πῶς, πεινούσα τόπο ολίγο έτσι πεινούσα πάντοτε όλη μου τή ζωή.

Ο Χαρντιμόν, τρώαζε και λυτήλη γιατι αυτός θεμόταν τ'α φαγητά του Καφέ Άγγλια ενό ο στρατιώτης; δεν είχε χορτάσει ποτέ του. Ο στρατιώτης; χιμωγέλασε λυτήτερά δείχνοντας τ'α δόντια του.

— Άκουσε, είχε, σύντροφε, και άρχισε νά του μιλά με τό σῶς και σεις σάν ναίμε μαγειρί και; έχει νά κῆλη με πλούσιο άχονια. Άς περιητάσουμε λιγάκι νά ζεσταθῆμε και θά σῶς τό πράγματα που δεν άκούσατε ποτέ...

Με λένε Γιάννη Βίκτωρ, είπα ο όρφανός, δεν γνώριζα ποτέ, και θωμάκια πάντα με χιπό τον κῆλο πούλωνα στό όρφανοτροφείο. Είχα κρεβάτι και, έπειτα σῆνη αυτή και μ' άγαπούσε πολύ μιά νέα φτωχική που έκαμε την παιδική μου στό παιδί.

Άμα είνα δώδεκα χρονών άρχισε ή φτώχεια. Μ' έβαλαν σ'ένα καρεκλά νά μάθω τέχνη. Ο μίτρος; δεν κέρδιζε μεγάλα πράματα και έπερνε παιδιά τυφλά άπ' τό τυφλοκόμμο ! ... Τ' άρρενιάκι μου ήταν τρομεροί τυχοδιώτες; κι' μῆς δινανε ένα κομμάτι ψωμί κλειδώνοντας τ'α ρεζτα. Κάθε βράδι σάν μῆς διναν μιά σουτῆ ά-

ναστενάζανε σέ κάθε κοιταλιά ! Οι τυφλοί σύντροφοι ήταν κοιά εύχαριστήμενοι, γιατί δεν βλέπαμε τό όγριο μοῦτρο της νοικοκυράς στό μοίρασμα της σούπας. Κάθισα μεζούτος τρία χρόνια,

Γιαυτό πεινού κι' έχω πάντοτε όρεξη, έτσι άποφάσισε γιατί όρπαζα τό ξεροκόμματο απή λάσπη. Είπα συνηθισμένος νά συνάσω τ'α ξεροκόμματα, και νά τ' άφίωω όλη την νύχτα για νά μουσέψουν. Καμμιά φορά έβρισκα και κανένα κομμάτι άσπρο ψωμί που τό παιδιά βγαίνοντας άπ' τό σχολείο τό ρίχνανε στό δρόμο!

Φεύγοντας άπ' τό μαγαζί του καρεκλά, είνα ύπληστης, λούστρος, πάντοτε όμως έμεινα τίμιος, καθώς μου έδινε συμβουλές ή παιδονόμος του Όρφανοτροφείου. Άμα είνα δέκα όχτω χρονών κατατάχθηκα στόν στρατό, και τώρα πάλι μ' αυτή τή πολιορκία άρχίζει ή πείνα. Λοιπόν είχα δικιο σῶς έλεγα πως πάντοτε πεινούσα.

Ο Χαρντιμόν είχε καλή καρδιά κι' άκούγοντας τό τρομερό αυτό παράπονο άπ' ένα στρατιώτη σάν τον έαυτό του, συγκινήθηκε και δάκρυσε.

— Γιάννη Βίκτωρ, του είπε, αν ζήσουμε ύστερα άπ' αυτόν τον τρομερό πόλεμο, έλπίζω ν' άνταμώσουμε, και θά σέ βοηθήσω όπως χρειάζεται. Έπειδή έδώ φτωχιάκιά δεν ύπάρχουν, παρ'ά μόνον του στρατού, έγω δεν τρώω πολύ ψωμί, και θά σου δώσω κάθε μέρα τό μισό.

Οι δυο άντρες σφίζανε τό χέρι τους, μπήκαν στό καπηλειό κατακουρασμένοι και πλαγιάσανε πάνω σ'α άχυρα ο ένας πλάγι στόν άλλο, μαζύ με άλλους δώδεκα στρατιώτες κι' άρχισανε τό ροχαλιτό.

Τά μεσάνυχτα ο Γιάννης Βίκτωρ ξύπνησε μονάχος, ίσως άπ' την πείνα ! Άπ' τό παράθυρο τό φεγγάρι φωτίζε τό ξανθό και όμορφο κεφάλι του Χαρντιμόν που κοιμότανε ροχαλιώνοντας. Τόν κῆταζε με θαυμασμό και άγάπη για την καλή καρδιά του. Άξαφνα ο λοχίας άνοιξε την πόρτα και φώναξε τ'α όνόματα πέντε στρατιωτών που έπερνε νά πάν ν' αλλάξουν τους σκοπούς. Μέσα στους πέντε αυτούς ήταν και ο Χαρντιμόν, μα δεν ζήτησε άκούοντας τ' όνομα του, τόσο βαρεία κοιμότανε.

Χαρντιμόν σήμα άπάνω ! φώναξε ο λοχίας.

— Αν θέλετε κύριε λοχία, είχε ο Γιάννης Βίκτωρ σηκώνομενος, πηγαίνω έγω στην θέα του Χαρντιμόν. Κοιμάται τόσο βαρεία ο σύντροφός μου.

— Κάμε όπως σου άρέσει, είπεν ο λοχίας.

Οι πέντε άνδρες φύγανε ν' αλλάξουν τους σκοπούς και οι άλλοι ξανακοιμήθηκαν.

Μετά μισή ώρα άκούστηκανε πυροβολισμοί έξακολούθητικοι και πολύ κοντά. Σέ μιά στιγμή όλοι πεταχθήκανε όρθιοι, βγήκανε άπ' τό καπηλειό, βιάζοντας με προσοχή, τό χέρι στό τουφεκι.

— Μῆ τί ώρα είναι, ρώτηθεν ο Χαρντιμόν. Έγω ήμουν άπόψε βάρδια.

Κάποιος τό άπάντησε.

Ο Γιάννης Βίκτωρ πήγε στη θέα σου.

Ένας στρατιώτης φάνηκε έξαφνα τρέχοντας και λαχανιασμένος.

— Λοιπόν, τον ρωτήσανε, τί τρέχει ;

— Οι Πρωσσοί μῆς χτυπάνε και νά τραβήχτητε στό προχώματα όλοι.

— Οι άλλοι σύντροφοί μας τί απέγειναν ;

— Έρχονται...μόνον εκείνος ο κακομοίρης ο Γιάννης Βίκτωρ...

— Πῶς ; Τι έγινε; ρώτησε ο Χαρντιμόν.

— Σκοτώθηκε από μία βόμβα που τον χτύπησε στό κεφάλι... δεν είχε ούτε όπλο...

Τόν περιεμένο χειμώνα μιά νύχτα στίς δυο μετά τ'α μεσάνυχτα ο κόμης Χαρντιμόν έβγαινε άπ' την λέσχη του πόκερ με τον γέροντά του, τον κόμη Σίλκ. Είχε χάσει μερικιά ναπολεόνια και είχε πονεκέφαλο.

— Αν θέλετε, Άνδρέα, είχε στό σύντροφό του, πάμε πεζοί έχω ανάγκη νά πάω λίγο αέρα.

— Όπως σῶς άρέσει, φίλε μου, αν και τ'α πεζοδρόμια έχουν χάλια.

Στείλανε πίσω τ'α μῆζια τους κι' τραβήκανε σιγά σιγά για την Μανταλένα. Έξαφνα ο Χαρντιμόν χτύπησε με τό μοστίλι του ένα πράμα. Ήταν ένα ξεροκόμματο ψιμοῦ καταλασπομένο.

Άμέσως έσκυψε, πήρε τό ψωμί, τό σκούπισε με τό μεταξωτό μαντήλι του και τό έβαλε πάνω σ' ένα πάγκο κάτω άπ' τό φῶς του γκαζοῦ για νά φάινεται.

Ο κόμης; Σόλι άπορούσε.

— Μῆ τί κάνετε, είτε γελάνας, τρελλαθήκατε ;

— Τό κῆνω για ενθόμο ενός φτωχού στρατιώτου που σκοτώθηκε για μένα, είπεν ο Χαρντιμόν, με φωνή που έβριζε άπ' την συγκίνησι. Μῆ γελῆτε, φίλε μου, γιατί μου κακοφαίνεται πολύ !...

Jules Claretie

